

Motion till riksdagen 2019/20:3625

av **Jakob Forssmed m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2019/20:167 Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera förändringen av arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera förändringarna av bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera åtgärderna för civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera åtgärderna för ökat järnvägsunderhåll och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Följdmotionsrätten gällande ändringsbudgetar är starkt begränsad i praxis. Det gör att Kristdemokraternas yrkanden i denna följdmotion inte omfattar hela motionens intention. Texten redogör för Kristdemokraternas syn på åtgärderna i propositionen.

I propositionen föreslås att ett tidsbegränsat tilläggsbidrag införs inom bostadsbidraget till barnfamiljer med låga inkomster. Förslag lämnas även om att det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att den studerandes inkomst vid extraordinära händelser i fredstid ska beaktas i annan utsträckning än vad som normalt gäller vid beslut om studiestartsstöd. Vidare föreslår regeringen i propositionen ändringar i statens budget för 2020: Ökade medel föreslås för bl.a. kommunernas och regionernas merkostnader för hanteringen av virusutbrottet, en höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen även efter

de första 100 dagarna, flera olika utbildningsinsatser, stöd till civilsamhällesorganisationer, ett utvidgat mediestöd, införande av ett nytt bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik och tidigareläggning av järnvägs- och vägunderhåll samt för att förlänga vissa redan vidtagna åtgärder på sjukförsäkringsområdet.

Kristdemokraterna stöder i huvudsak regeringens proposition. Det är centralt att möjligheterna till omställning på arbetsmarknaden förstärks, att ekonomin för utsatta grupper förbättras och att de delar av samhället och näringslivet som drabbats särskilt hårt av minskade intäkter och extraordinärt höjda kostnader kompenseras.

Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen bör utvärderas

Den högsta inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen under de första 100 ersättningsdagarna har tillfälligt höjts. Regeringen föreslår i denna proposition att tillfälligt höja den högsta inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen efter de första 100 dagarna från 760 kronor till 1 000 kronor per dag i ersättningsperioden.

Kristdemokraterna menar att det centrala i förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen är att utöka räckvidden i a-kassan så att fler kan ta del av den genom förändringar i kvalificeringsreglerna. Det gör att fler kan få ett inkomstskydd. Flera ekonomiska prognoser pekar mot att coronakrisen kan bli kortare till sin natur än en vanlig ekonomisk kris. Om så blir fallet, vilket tyvärr är högst osäkert, skulle en återgång till arbete för många kunna ske relativt snart. Det innebär också att utformningen av arbetsmarknadspolitikerna bör vara formulerad så att den underlättar för en snabb återgång till reguljärt arbete när det är möjligt.

I en mycket djup lågkonjunktur såsom denna kan det vara motiverat med höjningar av ersättningsnivåer, eftersom det kan upprätthålla konsumtionsnivån i ett läge med kraftigt stigande arbetslöshet. Dessutom är det bra om hushåll – som påverkas tillfälligt av denna typ av kris – inte riskerar att bli beroende av andra stödsystem. Men det finns skäl att särskilt understryka vikten av att takhöjningen är tillfällig, annars riskerar den att ha en långvarigt hämmande effekt på övergången mellan a-kassa och arbete. Detta gäller särskilt ersättningsnivåerna i den senare delen av arbetslöshetstiden, där de ekonomiska incitamenten att återgå till arbetsmarknaden bör vara tydliga. Risken är annars att systemet bygger upp en onödigt hög tröskel tillbaka i egenförsörjning.

En viktig del i de förändringar som gjordes under alliansregeringen var att förändra arbetslöshetsförsäkringen för att värna dess karaktär som en omställningsförsäkring så att den både gav ett skydd vid arbetslöshet, men samtidigt bidrog med tillräckliga drivkrafter till arbete för att stärka arbetslinjen. Tillsammans med flera andra reformer har reformeringen av trygghetssystemen bidragit till att Sverige har EU:s högsta sysselsättningsgrad. Kristdemokraterna menar därför att det är viktigt att den relativt stora takhöjningen blir tillfällig och återgår till nuvarande nivåer i syfte att bibehålla drivkrafter till arbete när konjunkturläget är mer normalt. Därför anser vi att regeringen bör utvärdera de föreslagna förändringarna för att tydliggöra hur de påverkar deltagandet på arbetsmarknaden och återkomma med förändringar som stärker densamma.

Kristdemokraterna har sedan tidigare sett behovet av att premiera människor att gå med i a-kassa. Till skillnad från den socialdemokratiska regeringens val att göra medlemskap i fackföreningar subventionerade, har Kristdemokraterna föreslagit att medlemskap i a-kassa ska vara avdragsgillt med 25 procent. Det hade sannolikt gjort att fler deltagit i a-kassan, redan före krisen.

Krisen visar också vikten av att människor har ett grundläggande skydd vid arbetslöshet. När det mest akuta krisförloppet har lagt sig är det angeläget att påbörja ett arbete för att få till stånd en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Bostadsbidraget bör höjas permanent

Regeringen föreslår ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom ramen för bostadsbidraget. Kristdemokraterna anser att förslaget är positivt, men eftersom bostadsbidraget är ett stöd för bostadskostnader främst riktat till barnfamiljer med låg ekonomisk standard anser vi att den tillfälliga karaktären på höjningen kan ifrågasättas. Regeringen bör återkomma med förslag om att höja det ordinarie bostadsbidraget och dess inkomsttak, så att fler barnfamiljer får en permanent förstärkning av inkomsterna.

Kostnaderna för boendet utgör i många hem en av de dominerande utgifterna. Bostadsbidraget är det familjepolitiska stöd som bäst når barnhushåll med låg ekonomisk standard, och samtidigt med lägre marginaleffekter än andra bidrag och ersättningar. Av de barnfamiljer som får bostadsbidrag är en övervägande del ensamstående föräldrar. Bostadsbidraget är alltså av särskilt stor betydelse för ensamstående föräldrar, som oftast är kvinnor och andra barnfamiljer som lever under knappa ekonomiska omständigheter.

Bostadsbidraget har under en längre tid släpat efter. Antalet hushåll med bostadsbidrag har minskat sedan slutet av 1990-talet och förklaringarna är främst regeländringar 1997 och att inkomsterna stigit samtidigt som inkomstgränserna för bidraget har varit oförändrade. Inkomstgränserna i bostadsbidraget är fasta och förändras därmed inte löpande med prisökningstakten i samhället. Eftersom bostadsbidraget släpat efter har också dess betydelse för att stötta hushållen minskat.

För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin och därmed öka deras marginaler vill vi höja det särskilda bidraget för hemmavarande barn. Det gynnar de som bäst behöver det. Höjningen kommer även föräldrar till del som har växelvis boende för sina barn i och med det nya särskilda bostadsbidraget för växelvis boende.

För hushåll som har över 148 000 kronor i årslön reduceras också bidraget med 20 procent av den överstigande inkomsten. Det gör att ensamstående hushåll max får ha 12 300 kronor per månad i lön för att inte få sitt bostadsbidrag reducerat. Enligt Riksrevisionens rapport om bostadsbidraget har främst ensamstående med barn halkat efter. Därför anser Kristdemokraterna att inkomsttaket i bostadsbidraget bör höjas, vilket gör att färre behöver få försörjningsstöd.

Regeringen bör därför utvärdera effekterna av regeringens förslag och överväga åtgärder som möjliggör att en höjning av bostadsbidraget permanentas och att bostadsbidraget förbättras i enlighet med Kristdemokraternas intentioner.

Fler stödåtgärder för civilsamhällets organisationer

Regeringen tillför 100 miljoner kronor till vissa delar av civilsamhällets organisationer; 50 miljoner kronor till organisationer som arbetar med socialt utsatta och 50 miljoner kronor till organisationer som arbetar med att motverka äldres ensamhet och isolering. Regeringen har också – efter kritik – förtydligat att omställningsstödet till företag även ska kunna sökas av ideella föreningar som bedriver näringsverksamhet genom att ta bort

kravet på F-skatt för sådana föreningar. Detta är bra och något som Kristdemokraterna tidigt krävt. Vi menar dock att regeringen också behöver förbereda fler åtgärder för civilsamhället och utvärdera de ekonomiska åtgärder som vidtagits ur ett civilsamhällesperspektiv, så att dessa också kan komma civilsamhället till del. Det är därför viktigt att regeringen utvärderar de åtgärder som vidtagits för civilsamhället, såsom denna förstärkning, så att det breda civilsamhället – och inte bara vissa organisationer – stötts i denna kris.

Frigör projektbaserade bidrag under 2020

Staten ger årligen ut projektbidrag till civilsamhället. Exempelvis betalar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) årligen ut omkring 300–500 miljoner kronor i projektbidrag. För att få bidrag behöver organisationerna genomföra projekt, men det kan i dagsläget vara mycket ovisst om det går – eller ens är önskvärt – att vissa projekt genomförs.

MUCF har uttalat att de hanterar projektbidragen mer flexibelt i och med krisen och att det ska vara möjligt att skjuta upp projekt. Men enligt branschorganisationerna hanteras det olika beroende på myndighet. För att underlätta hanteringen och ta bort osäkerheten bör bidragen tillfälligt göras om från projektbidrag till generella bidrag under 2020. Pengarna ska därmed kunna gå ut till organisationerna så att de kan övervintra och fortsätta med sina uppdrag. Det innebär också att myndigheterna inte ska kräva återbetalning av bidrag för 2020. Omgjorda bidrag kan därmed ge finansiering utan att mer medel ur statens budget behöver tillföras.

Statlig kreditgaranti vid lån

För att öka bankernas utlåning till företag som fått tillfälliga problem till följd av coronakrisen har det införts en statlig kreditgaranti. Det gör att staten står för 70 procent av kreditrisken när en bank lånar ut. Detta ger ett välbehövligt likviditetsstöd så att fler företag kan övervintra. Civilsamhällets organisationer omfattas dock inte av kreditgarantin även om de bedriver näringsverksamhet, vilket gör att banken säger nej till likviditetsstödjande lån. I regeringens förslag nämns bara företag, och enligt bankerna gäller kreditgarantin inte för associationsformerna ideell förening, stiftelse och trossamfund.

Det är mycket olyckligt, eftersom det är ett snabbt och enkelt stöd från staten att kunna ta del av när organisationerna står i en djup men – förhoppningsvis – kortvarig kris. Därför anser Kristdemokraterna att även dessa måste omfattas av samma kreditgaranti.

Höj taket i gåvoskatteavdraget

Sedan den 1 juli 2019 är avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer återinförd. Kristdemokraterna anser att beloppsgränsen är alltför begränsad då den i dag uppgår till maximalt 1 500 kronor per år. Kristdemokraterna har därför tidigare föreslagit att beloppsgränsen ska höjas till 3 000 kronor. Men under de extraordinära omständigheter som uppstått till följd av coronaviruset behöver den ideella sektorn stärkas kraftigt. Kristdemokraterna anser därför att regeringen bör återkomma med en kraftig utbyggnad av gåvoskatteavdraget under resterande del av 2020. Det skulle ge en välbehövlig injektion för ökat givande till de ideella organisationer som arbetar bland behövande och som sett ett minskat givande i krisens spår.

Ytterligare förstärkning av järnvägsinfrastrukturen

Regeringen har identifierat att den minskade järnvägstrafiken under coronakrisen har skapat möjligheter att på ett kostnadseffektivt sätt få tillgång till järnvägsanläggningen för ökade underhållsåtgärder i närtid. Något som samtidigt kan bidra positivt till sysselsättningen. Regeringen avsätter 200 miljoner kronor för sådana insatser. Utöver detta tillförs 400 miljoner kronor för projekt som fördyrats.

Kristdemokraterna menar att den minskade trafiken på järnvägarna bör leda till att underhållsprojekt forceras i tid, så att tågens punktlighet och spårens kvalitet förbättras. Ett långvarigt problem med svensk järnväg är att underhållet inte kunnat ske med den hastighet som varit behövlig, delvis till följd av att kapacitetsbristen och den höga belägningsgraden gjort att det inte funnits tillräckligt med utrymme för underhållsarbetet.

Nu när tågtrafiken är på mycket låga nivåer finns ett fönster öppet för att utföra mer underhållsarbete. Regeringens tillskott är därför välkommet, men vi menar att detta är i underkant och att de möjligheter till ökade effektiva underhållsåtgärder som materialiseras i samband med den minskade järnvägstrafiken bör tas till vara fullt ut. Vi menar att 1 000–1 500 miljoner kronor bör avsättas till detta ändamål. Därför anser vi att regeringen bör utvärdera den föreslagna politiken i syfte att möjliggöra en högre grad av järnvägsunderhåll.

Jakob Forssmed (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)

Hans Eklind (KD)

Désirée Pethrus (KD)